

Abstrakt

Východiska: Duševní onemocnění je rizikovým faktorem vzniku závislosti např. v důsledku sebemedikace a naopak závislostní chování může ke vzniku duševního onemocnění přispět. Poruchy z užívání návykových látek souběžně s jinou psychickou poruchou, tzv. „duální diagnóza“ má u uživatelů návykových látek vysokou prevalenci. U klientů s psychiatrickou komorbiditou je vyšší výskyt rizikového chování nebo sebevražd a vyšší potřeba služeb a péče.

Cíl: Cílem této práce bylo zjistit, jaká je prevalence psychiatrické komorbidity spojené s užíváním návykových látek u klientů využívajících služeb doléčovacího centra a popsat faktory, které její výskyt provázejí.

Metody: Byla provedena sekundární analýza dat z poskytnuté anonymizované databáze klientů aktivně využívajících služeb doléčovacího centra ke dni 1. 3. 2023. Kromě sociodemografických dat klientů byla analyzována data o užívání návykových látek, povaze závislostní poruchy, přítomnosti poruch v oblasti duševního zdraví a faktorech, které jejich výskyt a klinickou závažnost u klienta mohly ovlivnit.

Výsledky: Výzkumný soubor tvořilo 79 klientů ambulantního a pobytového programu doléčovacího centra pro uživatele po léčbě, nyní abstinující od návykových látek (mimo tabák). Psychiatrická komorbidita byla přítomna u 71 % klientů. Nejčastějšími duševními poruchami byly (u různých uživatelských skupin v různé míře) neurotické, stresové a somatoformní poruchy a afektivní poruchy (poruchy nálady). U klientů s psychiatrickou komorbiditou se vyskytoval vyšší výskyt faktorů, které mohou komplikovat průběh jejich závislostní poruchy nebo její léčbu, a mít neblahý vliv na kvalitu jejich života: dřívější zkušenost s užitím návykové látky, vyšší výskyt nezaměstnanosti a problémů se zákonem, léčebných pokusů a suicidálního chování.

Závěr: Téměř tři čtvrtiny klientů doléčovacího centra s diagnózou závislosti na návykových látkách má komorbiditu v podobě dalšího duševního onemocnění. Rozšíření stávajících programů doléčovacího centra o program zacílený na klienty s duální diagnózou a jejich specifické potřeby by mohlo přispět k zefektivnění péče a podpory těchto klientů.

Klíčová slova

duální diagnóza – duševní poruchy – komorbidita – návykové látky